

ชื่อวิทยานิพนธ์   ประสพการณ์อาการหายใจลำบาก การจัดการกับอาการ และผลลัพธ์ในผู้ป่วยโรค
   ปอดอุดกั้นเรื้อรัง และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียน   นางสาวจุก สุวรรณโณ

สาขาวิชา   พยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลผู้ใหญ่)

ปีการศึกษา   2548

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสพการณ์อาการหายใจลำบาก การจัดการกับอาการ และผลลัพธ์ในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มาใช้บริการที่คลินิกโรคปอด หีองอุบัติเหตุและฉุกเฉิน และคลินิกอายุรกรรมในโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์และแบบสอบถามประสพการณ์อาการหายใจลำบาก การจัดการกับอาการ และผลลัพธ์ ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และตรวจสอบความเที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบสอบถามการจัดการกับอาการหายใจลำบาก แบบสอบถามสภาวะอารมณ์ และแบบสอบถามผลลัพธ์ด้านความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เท่ากับ .86, .88 และ .89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติอ้างอิงผลการวิจัยพบว่า

ประสพการณ์อาการหายใจลำบาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการเกิดอาการหายใจลำบากที่รุนแรงที่สุดในรอบ 24 ชั่วโมงอยู่ในระดับมาก และทุกรายมีค่าเฉลี่ยอัตราการหายใจในรอบ 24 ชั่วโมงมากกว่า 20 ครั้งต่อนาที และมีสมรรถภาพการทำงานของปอดน้อยกว่า 600 มิลลิลิตร/นาที มีการจัดการกับอาการอยู่ในระดับมาก โดยวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการจัดการกับอาการบ่อยเป็น 3 อันดับแรกคือ การขอความช่วยเหลือและปรึกษานุคนครอบครัวเมื่อเกิดอาการหายใจลำบาก เช่น คนในครอบครัว แพทย์ รองลงมาเป็นการรับประทานยา/พินยาเมื่อมีอาการหายใจลำบากกำเริบ และการหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดอาการหายใจลำบาก เช่น ฝุ่นละออง ควันไฟ ผลลัพธ์การจัดการกับอาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสภาวะอารมณ์อยู่ในระดับปานกลางก่อนมาทางดี และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ดี

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสพการณ์และการจัดการกับอาการ พบว่า ประวัติการสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันมีการจัดการกับอาการ และผลลัพธ์ด้านสภาวะอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับผลลัพธ์ด้านสภาวะอารมณ์ ($r = .18, p < .05$) การมาตรวจตามนัดที่แตกต่างกันมีการจัดการกับอาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการรับประทานยาที่แตกต่างกันมีคะแนนการรับรู้อาการหายใจลำบากที่รุนแรงที่สุดในรอบ 24 ชั่วโมง และการจัดการกับอาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง เมื่อมีปัญหาสุขภาพนอกจากเข้ารับการรักษาจากแพทย์แผนปัจจุบันแล้ว ก่อนมาพบแพทย์ได้มีการจัดการกับอาการหายใจลำบากด้วยวิธีการต่าง ๆ ด้วยตนเองก่อนเมื่อไม่ได้ผลจึงจะมีการขอความช่วยเหลือ ดังนั้นทีมสุขภาพควรส่งเสริมให้ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมีการจัดการกับอาการด้วยตนเองก่อนมาพบแพทย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Thesis Title Symptom Experience of Dyspnea, Symptom Management, Outcomes, and Related Factors among Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease

Author Miss Juk Suwanno

Major Program Nursing Science (Adult Nursing)

Academic Year 2005

ABSTRACT

The purposes of this descriptive research were to investigate experiences of dyspnea, symptom management, outcomes of patients with COPD and their related factors. The sample comprised 197 chronic obstructive pulmonary disease patients who were purposively sampled from those attending the lung clinic, emergency room and out-patient department of a hospital in Songkhla province. The research instruments were a mini peak flow meter and self-report questionnaires regarding the experience of dyspnea, symptom management and its outcomes. The questionnaires were tested for internal consistency reliability and yielded Cronbach's alpha coefficients of .86, .88 and .89 respectively. Content validity was validated by a panel of experts. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics.

Concerning experiences of dyspnea over the past 24 hours, subjects reported the worst dyspnea at a high level, with respiratory rate exceeding 20 breaths/min and a peak expiratory flow of less than 600 ml/min. When dyspnea exacerbation occurred, receiving assistance and consultation from family member and physicians, using prescribed drugs and inhalers and avoidance of allergic substances were used as primary symptom management. Concerning the factors related to experience and symptom management related factors, the results were as follows: there was a significant difference in activity of daily living with respect to gender ($p = .05$). There was a significant difference in symptom management and emotional outcome with respect to a history of smoking ($p = .05$). Age had a small, positive correlation with mood disturbance ($r = .18$, $p = .05$). There was a significant difference in symptom management with respect to follow-up practice ($p = .01$). There was a significant difference in the worst dyspnea at a high level according to symptom management ($p = .05$).

The findings of this research indicate that in addition to medical treatment, patients with COPD themselves use a various means of symptom management strategies to relieve their dyspnea exacerbation Therefore health professionals should help them to effectively manage their symptom.